

Turistični center, Brela,
Hrvaška, 1969;
arhitekt: Ante Rožić;
interier: Bernardo Bernardi;
fotografija: Aleksandar Károlyi

Ante Rožić je bil rojen leta 1934 v Begništu (Makedonija). Na Arhitekturni fakulteti vseučilišča v Zagrebu je diplomiral leta 1959, s strokovnim delom pa je pričel leta 1960 v projektivnem biroju *Suradnik* v Makarski. Biro se je leta 1963 združil z *Investprojektom* iz Zagreba, s kasnejšo delitvijo pa je nastal samostojni biro *Investprojekt Makarska*, v katerem je bil Rožić ves čas vodja arhitekturne skupine. Njegov strokovni interes širokega razpona – od urbanističnih planov do arhitekturnih projektov in interierskih rešitev – se je realiziral predvsem v prostorih Makarske, pravzaprav makarskega primorja. Na tem območju je arhitekt Rožić načrtoval in zgradil številne hotelske in gostinske objekte ter stavbe družbenega standarda in javnega namena. Najbolj znani so: hotel *Maestral* v Brelah (1965) s soavtorjema De Lucom in Salajem, Turistični center (1969) in hotel *Berulia* (1970) v Brelah, počivališče *Igrane* (1973), cerkve v Podgori (1968), Drašnicah (1970) in Tučepih (1978), hotel *Alga* (1976) in apartmajsko naselje *Afrodita* v Tučepih (1978), pošti v Makarski (1977) in Metkoviću (1979), *zdravstveni dom* (1978) in *institut Planine i more* v Makarski (1978), restavracija *Riva*, Makarska (1979), plažni restavraciji v Tučepih (1979) in Brelah (1981), adaptacija hotela *Grand* in hotela *Goričina* v Kuparih (1979), hotel *Meteor* v Makarski (1983), sprehajališče – riva v Makarski (1983) in ureditev obalnega pasu Podgore (1984), trgovina *Razvitak* (1985) in plažni objekt (1986) v Podgori, restavracija *Riva* v Makarski (1987), poslovno-trgovski center *Sv. Nikola* v Makarski (1990), restavracija in bazen hotela *Afrodita* v Tučepih (2004) in hotel *Park* v Makarski (2008).

Ante Rožić je dobitnik nagrade Mesta Zagreb za hotel *Maestral* v Brelah (z De Lucom, Salajem in Bernardijem, 1966), nagrade *Vladimir Nazor* (1971), nagrade za umetnost časopisa *Slobodna Dalmacija* (1971), nagrade 14. zagrebškega salona (1979), letne nagrade mestne službe JNA (1980), priznanja za poseben doprinos k razvoju turizma ob 100. obletnici turizma v Makarski (2006) ter nagrade *Vladimir Nazor* za življenjsko delo (2006).

Af



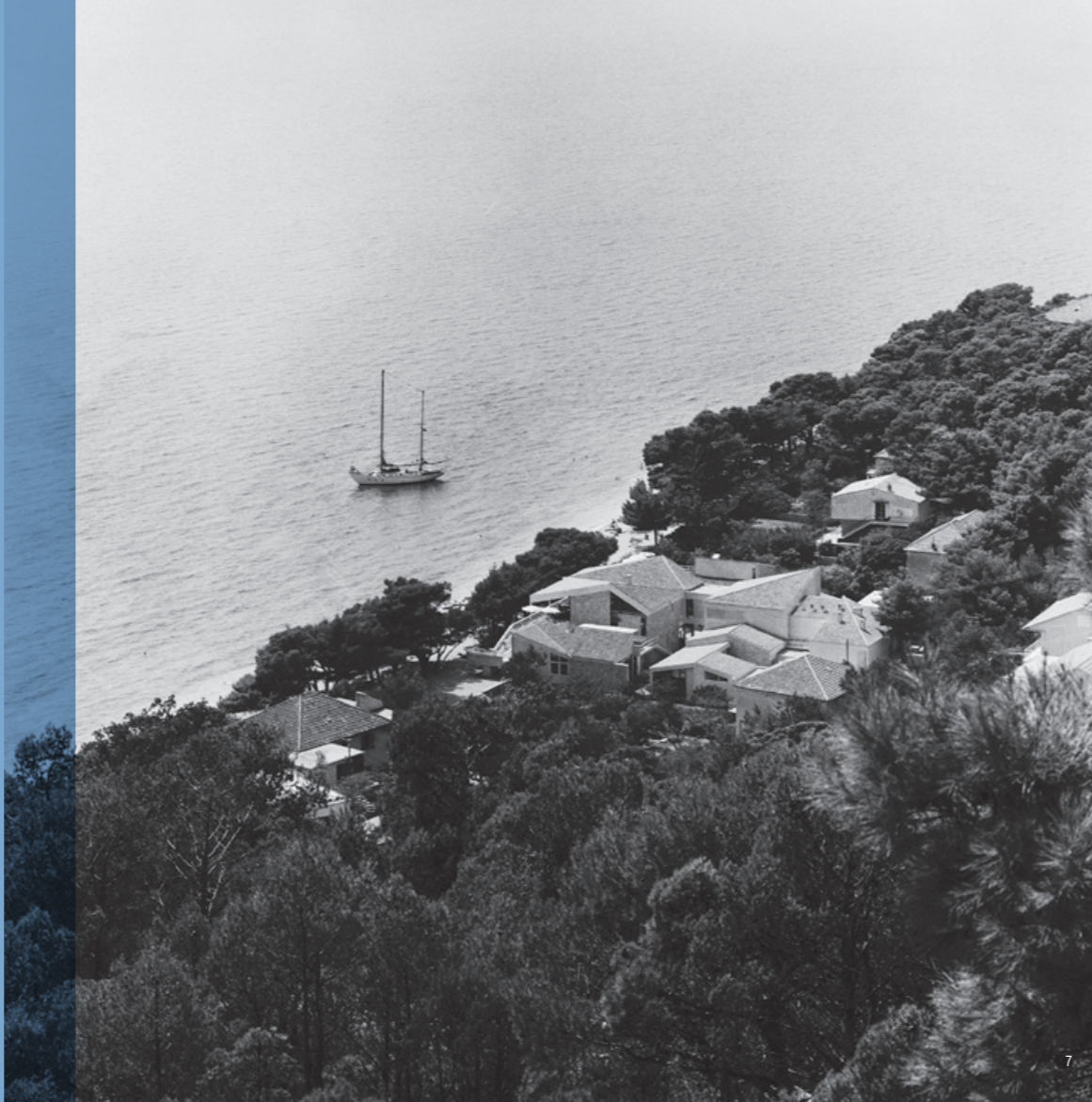
Sveučilište u Zagrebu
Arhitektonski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Architecture

HRVAŠKA
Polna Židjenja

Kustosi:
Maroje Mrduljaš, Mira Stanić – Zavod za istraživanje i razvoj
Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu
Sodelavci: Irena Bakić, Sonja Halapir (aksonometrijski prikazi);
Tin Jakopec (makete); Miho Károlyi (digitalizacija in obdelava fotografij)

Organizacija za Galerijo Dessa: Maja Ivanič
Oblikovanje vabila in kataloga: MatFormat
Priprava in tisk: MatFormat
Print: ch4

DESSA



galerija DESSA

BRELA: MODERNIZEM IN KONTEKSTUALNOST

Turistična arhitektura Anteja Rožića skozi objektiv Aleksandra Károlyia

junij, julij 2017

Organizirani turizem na vzhodnem Jadranu je s kontinuiranim razvojem od začetka 19. stoletja usodno vplival na transformacijo urbanega in kultiviranega okolja obalnega pasu v Sloveniji, Hrvaški, Bosni in Hercegovini in Črni Gori. Za razliko od mnogih drugih globalnih turističnih destinacij v nekdanji Jugoslaviji vzpon masovnega turizma ni prinesel urbane kataklizme, temveč je bil zaradi specifičnih ekonomsko političnih okoliščin ter zahvaljujoč urbanističnim in arhitekturnim znanjem sistematično usmerjan k relativno uravnoteženemu in razumnemu razvoju. Kljub temu, da so turistične tipologije visoko kodificirane, so v bivši Jugoslaviji v 60ih in 79ih letih prejšnjega stoletja spodbudile zelo zanimive eksperimente in testiranja tipov in pristopov, ki so se v *mainstream* arhitekturi pojavili šele kasneje.

Riviera v Brelih je eden od najbolj zanimivih laboratorijev: v samo desetih letih se je tam odvila izjemno hitra evolucija arhitekturnih modelov, koordiniranih z jasnim urbanističnim konceptom. Razvoj riviere se je pričel z Urbanistično študijo Brel (Matija Salaj, Julije De Luca, 1960-62), v kateri je definirana strategija nizke gostote gradnje in skrbno usklajevanje «abstraktne» arhitekture relativno majhnega merila in konteksta. Ta urbanistična strategija se razvija in dograjuje v vseh realizacijah, ki jih večino podpisuje, sam ali s soavtorji, arhitekt Ante Rožič.

Preprosto podaljšana prizma Hotela Maestral (1965, z Matija Salaj, Julije De Luca, interier Bernardo Bernardi) finih proporcev in elegantnih detajlov je razpeta med dve brežini, skozi jo teče kompozicija sestavljenih teras. Konfiguracija kultivirane krajine se ponovi v «raumplanu»

javnih etaž, interier pa je skrbno načrtovan v duhu sinteze vizualnih umetnosti, kar se bo nadaljevalo tudi v drugih projektih. Hotel Berulia (1970, interier Bernardo Bernardi) uvaja strukturiran pristop, v katerem se volumen razstavi na individualne enote, hodniki in stopnišča so «dekonstruirani» ter integrirani z zunanostjo, kar še poudari prehajanje arhitekture in ambienta.

Vila Berulia (1970, interier Bernardo Bernardi) vpeljuje z ločnimi oboki pritličja, izvedenimi v opeki, čitljivejši dialog med strukturalističnim jezikom in regionano tektoniko. Gosto tkana matrica centra Brela (1969, interier Bernardo Bernardi), prepoznavnega po dinamičnem pejsažu pravokotnih streh, povezuje tradicije rahlih in kompaktnih mediteranskih aglomeracij in modernega arhitekturnega izraza.

Zadnja hotelska modernistična realizacija v Brelih je Hotel Soline arhitekta DeLuca (1983), ki z odpiranjem teme večjega merila stremi proti megastrukturam.

Beskompromisno, a tudi globoko humanistično načrtovana turistična arhitektura Brel je smerokaz za razvoj moderne mediteranske urbane kulture, ki natančno razume kontekstualne danosti ter samoprepičano gradi svoj lasten avtentični jezik in prostorske koncepte.

Arhitektura, zabeležena skozi objektiv stalnega Rožičevega sodelavca in klasika hrvaške fotografije, Aleksandra Karolya, je še vedno v izvornem stanju, a izpostavljena nemiloslnim komercialnim zahtevam turistične industrije. Bomo uspeli očuvati to izjemno dediščino naše bližnje, tako optimistične preteklosti?

Maroje Mrduljaš



1, 2
Hotel Maestral,
Brela, Hrvaška, 1965;
arhitekti: Julije De Luca, Ante Rožič,
Matija Salaj;
interier: Bernardo Bernardi;
fotografija: Aleksandar Károlyi

3, 4, 5
Hotel Berulia,
Brela, Hrvaška, 1970;
arhitekt: Ante Rožič;
interier: Bernardo Bernardi;
fotografija: Aleksandar Károlyi

6, naslovna fotografija
Vila Berulia,
Brela, Hrvaška, 1970;
arhitekt: Ante Rožič;
interier: Bernardo Bernardi;
fotografija: Aleksandar Károlyi

